



LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND



University of Lapland

This is a self-archived version of an original article. This version usually differs somewhat from the publisher's final version, if the self-archived version is the accepted author manuscript.

"Tee työtäs laulellen"

Lehmusketo, Sari; Hietanen, Lenita

Published in:
Journal of Early Childhood Education Research

Julkaistu: 01.01.2022

Document Version
Julkaistu PDF-muodossa, tunnetaan myös nimellä tietueversio

Citation for pulished version (APA):
Lehmusketo, S., & Hietanen, L. (2022). "Tee työtäs laulellen": laulamisen situationaalisuus varhaiskasvatuksen ammattilaisen työssä. *Journal of Early Childhood Education Research*, 11(3), 113-140.
<https://journal.fi/jecer/article/view/116989/76066>

Document License
CC BY-NC



“Tee työtäs laulellen” Laulamisen situationaalisuus varhaiskasvatuksen ammattilaisen työssä

Sari Lehmusketo^a & Lenita Hietanen^b

^a Lapin yliopisto, vastaava kirjoittaja, s-posti: slaitila@ulapland.fi,
<https://orcid.org/0000-0002-3310-5605>

^b Lapin yliopisto, <https://orcid.org/0000-0003-4842-0509>

TIIVISTELMÄ: Tämän tutkimuksen tavoitteena on lisätä ymmärrystä varhaiskasvatuksen ammattilaisen laulamisen tilanteista suomalaisessa formaalissa varhaiskasvatuksessa. Tutkimus kohdentuu formaalin varhaiskasvatuksen toimintakulttuuriin laulamisen mahdollistajana, Rauhalan holistiseen ihmiskäsitykseen, laulamisen hyvinvointivaikutuksiin ja YK:n lapsen oikeuksiin. Sekä varhaiskasvatuksen ammattiin valmistavissa koulutuksissa, että varhaiskasvatuksessa on todettu vaihtelua laulamisen määrässä ja kehittämisessä. Vokaalinen minäkuva, eli tietoinen käsitys itsestä laulajana, syntyy siinä ympäristössä, missä ihminen elää. Vokaalinen minäkuva on suhteessa omaan itseen, tuntemuksiin, aikaan, tilaan, kehoon ja merkittävään Toiseen. Varhaiskasvatuksen ammattilaisen käsitys työssä laulamistaan syntyy varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa. Tutkimusaineisto kerättiin kyselyllä, johon osallistui 312 varhaiskasvatuksen ammattilaista. Hermeneuttis-fenomenologisella tutkimusmenetelmällä tutkijoiden esiymmärryksen ja teoriataustan vuoropuheluna muodostettiin työssä laulamisen situationaalisuuden viisi teemaa. Tulokset osoittivat, että varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin lapsilähtöisen päivän rakentuminen, kokemus laulutaidosta ja muiden kannustus ovat mahdollistamassa varhaiskasvatuksen ammattilaisen laulamista. Työssä laulamisen esteinä näyttäytyvät kokemus laulutaidon puutteesta, laulamista aiheuttavat epäsuotuisat tuntemukset ja toisten aikuisten negatiivinen suhtautuminen.

Asiasanat: laulaminen, formaali varhaiskasvatus, situationaalisuus, YK:n lapsen oikeudet

ABSTRACT: The aim of the study is to find understanding about the situation of singing of a professional in the Finnish formal early childhood education (ECE). The study is based on the operational culture of formal ECE as enabling singing, Rauhala's holistic conception of the human being, welfare influence of singing and UN Conventional Rights of the Child. Variation has been noticed in quantity and developing of singing both in ECE professionals' education and formal ECE in Finland. Vocal self-image, a personal conception of one's own singing, arises in the situation where one lives. Vocal self-image is related to oneself, body, feelings and Lived Time and Space and Other. The singing experiences of ECE professionals arise in the operational culture of formal ECE. The data was sampled through the questionnaire answered by 312 ECE professionals. In this hermeneutical-phenomenological study, in the mutual interaction of researchers' previous understanding and the theoretical background were created five themes in the situation of singing at work. The analysis of the sampled data points that child-centred days in the operational culture of formal ECE, experience of the singing skill and abutment of others enable the singing of the professional in ECE. The barriers of singing at work lead to an experience: "I am a poor pitch singer", to unfavourable feelings caused by singing, and a negative reaction of the other grownups.

Keywords: *singing, formal early childhood education and care, situationality, UN Convention on the Rights of the Child*

Johdanto

"Laulavasta sylistä nousee laulava lapsi." (Ruokonen, 2009b, s. 24)

Varhaiskasvatuksen ammattilaiset ovat lauluillaan opettaneet ja hoivanneet lapsia suomalaisessa formaalissa varhaiskasvatuksessa jo 134 vuotta (Meretniemi, 2017; Valtasaari, 2017). Laulamisen hyvinvointivaikutusten lisäksi laulava syli kehittää lasta sekä laulamissa, laulamisen avulla että laulamiseen (Daykin ym., 2018; Marjanen, 2011; Ruokonen, 2009b). Varhaiskasvatuksen tehtävänä on varhaiskasvatussuunnitelman velvoittamana tukea tavoitteellisesti lasten musiikillisen ilmaisun kehittymistä ja tutustuttaa heitä kulttuuriperintöön. Musiikillisen ilmaisun tavoitteena on tuottaa lapsille musiikillisia kokemuksia sekä vahvistaa lasten kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin. Tämä tapahtuu muun muassa lasten kanssa laulamalla. (Opetushallitus [OPH], 2018.) Varhaiskasvatustalakiin on kirjattu tavoitteiksi taiteisiin perustuva monipuolinen pedagoginen toiminta ja koulutuksellisen tasa-arvoisuuden toteuttaminen (540/2018, §3). Varhaiskasvatussuunnitelmassa (OPH, 2018) tämä ilmenee tehtävänä edistää laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista koko maassa.

Lehmusketo & Hietanen.

Varhaiskasvatuksen ammattilainen laulaa varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa, joka rakentuu muun muassa arvoista, työtä ohjaavista normeista, oppimisympäristöistä ja johtamisrakenteista. Sitä muovaavat tiedostetut ja tiedostamattomat tekijät, joista syntyvien työtapojen tulee tukea lapsen kehitystä ja oppimista. (OPH, 2018.) Valtakunnallisessa varhaiskasvatuksen laadun arvioinnissa ja Helsingin päiväkodeja koskevassa tutkimuksessa on todettu lasten kanssa laulamisen määrän vaihtelevan päiväkodeittain (Juutinen ym., 2021; Repo ym., 2019; Ruokonen, 2009a). YK:n lapsen oikeuksien 31. artiklassa (Yhdistyneet kansakunnat [YK], 1989) korostetaan yhtäläisten mahdollisuuksien tarjoamista taidetoiminnassa. Jos jokainen lapsi ei saa mahdollisuutta oppia laulamaan tai kasvaa laulavassa sylissä, syntyy ristiriita kyseisen artiklan tavoitteen kanssa. Tämä tutkimus on osa laajempaa tutkimuskokonaisuutta, jonka tarkoituksena on varhaiskasvatuksen ammattilaisten laulamista tarkastelemalla muodostaa malli laulamisen mahdollistamiseksi jokaiselle lapselle.

Tämä tutkimuskokonaisuus etenee kolmessa vaiheessa kohti varhaiskasvatuksen ammattilaisen työssä laulamisen holistista ymmärrystä. Holistisessa ihmiskäsityksessä ihmisen olemassaolon perusmuodot jaetaan tajunnallisuuteen, kehollisuuteen ja situationaalisuuteen (Rauhala, 2014). Laulaminen ja kokemus laulutaidosta tapahtuvat tajunnallisena kokemuksena kehossa (Nenonen, 2018; Valtasaari, 2017). Situaatio, eli kaikki mihin ihminen on suhteessa, on puolestaan kehollisuuden ehto, joten laulamista päädyttiin tarkastelemaan ensin tilanteen näkökulmasta (Rauhala, 1990). Tässä artikkelissa raportoidun, ensimmäisen vaiheen tavoitteena on lisätä ymmärrystä aiemmin tutkimattomista varhaiskasvatuksen ammattilaisten laulamisen tilanteista toimintakulttuurissaan ja tilanteissa ilmenevistä mahdollisuuksista ja esteistä. Tilanteeseen kuuluvat fyysisen ympäristön lisäksi muun muassa koulutus, jossa ammatillinen identiteetti työssä laulamisen näkökulmasta on lähtenyt muodostumaan sekä asema ja tehtävät työyhteisössä (Kolkka, 2001; Rauhala, 2005). Tutkimuskokonaisuuden toisessa vaiheessa paneudutaan laulukoulutuksen avulla työssä laulamisen kehollisuuteen. Kolmannessa vaiheessa syvennetään laulukoulutuksessa tapahtuneen muutoksen myötä ymmärrystä työssä laulamisen psyykkisestä ja henkisestä tajunnallisuudesta. Tutkimuskokonaisuuden toinen ja kolmas vaihe raportoidaan myöhemmin omina julkaisuina. Näiden kolmen osatutkimuksen tuloksena muodostetaan holistinen malli, jota soveltamalla laulavampi varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri voi mahdollistua.

Rauhalan holistisen ihmiskäsityksen lisäksi tutkimuksen teoreettinen viitekehys rakentuu kasvatusalan laulamista, varhaisiän musiikkikasvatusta, laulamisen hyvinvointia ja varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria käsittelevistä tutkimuksista. Hermeneuttis-fenomenologisen lähestymistavan avulla syvennetään ymmärrystä siitä,

Lehmusketo & Hietanen.

minkälainen varhaiskasvatuksen ammattilaisen laulamisen situaatio on suomalaisessa varhaiskasvatuksen formaalissa toimintakulttuurissa ja tarkastellaan esiin tulleiden situaatioiden merkityksiä kokijalleen sekä merkitysten välisiä suhteita. Hermeneutiikka on niin ymmärtämisen kuin kuuntelemisen taitoa, ja fenomenologia pyrkii tutkimaan tietoisuuden rakenteita havaintokokemuksissa. Niin hermeneutiikassa kuin fenomenologiassa tutkimuksen perustana on ihmiskäsitys. (Kakkori, 2009; Laine, 2015.) Fenomenologinen näkemys määrittää kokemuksen suhteeksi, joka sisältää sekä tajuavan subjektin (varhaiskasvatuksen ammattilainen) ja hänen tajunnallisen toimintansa (laulaminen), että kohteen (lapsi), johon tuo toiminta suuntautuu (Perttula, 2009; Rauhala, 2005; Varto, 2011). Myös tutkijoiden kokemus on suhde, jossa he itse tajuavina subjekteina kehittävät hermeneuttisessa kehässä fenomenologisia oivalluksia varhaiskasvatuksen ammattilaisen laulamisesta esiymmärryksen, teoreettisen viitekehyksen ja tutkimusaineiston avulla (Kakkori, 2009; Manen, 2017).

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri laulavana seimenä

Ensimmäisiä lastentarhoja ja -seimiä perustettiin Suomeen 1800-luvun lopulla. Toiminnassa yhdistyivät sosiaalinen ja pedagoginen näkemys ja kasvattajakurssille pääsyn edellytyksenä oli muun muassa laulutaito (Hänninen & Valli, 1986; Meretniemi, 2017). Vuosina 1924–2012, varhaiskasvatuksen kuuluessa sosiaaliministeriön alaisuuteen, pedagogiikan kehittäminen jäi hoivaa korostavan kulttuurin varjoon. Tämä näkyi 1990-luvulla päivähoiton uudistamisena, jonka seurauksena tahdottiin luopua pedagogisista toimintatuokioista, myös musiikkituokioista. (Onnismaa ym., 2014; Onnismaa ym., 2017.) Vuonna 2013 varhaiskasvatus siirtyi takaisin opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen. Vuonna 2018 astui voimaan uusi varhaiskasvatustilaki, jossa painotetaan erityisesti pedagogiikkaa (540/2018, 2 §). Varhaiskasvatussuunnitelman (OPH, 2018) ja esiopetus suunnitelman (OPH, 2014) mukaan lapselle tulee tarjota musiikillisia kokemuksia laulamalla heidän kanssaan, kokemuksia omasta laulamisesta ja mahdollisuus opetella uusia lauluja.

Suomalainen varhaiskasvatuksen ammattilainen pitää laulamista erityisen tärkeänä etenkin 1–3-vuotiaiden ryhmissä. Taaperoikäisten ryhmissä osoitettiin, että musiikki/laulupainotteisuus lisää toiminnan intensiivisyyttä, sosiaalista vuorovaikutusta ja positiivisia tunteita, jotka osaltaan edistävät oppimista ja hyvinvointia. (Ruokonen ym., 2021.) Varhaiskasvatuksessa laulaminen on osa musiikkikasvatusta ja pedagoginen työväline, jonka avulla mm. rauhoitetaan unille, saadaan taidekokemuksia ja siirrytään toiminnasta toiseen. Monipuolisella äänenkäytön mallilla aikuiset opettavat laulaen itseilmaisua, estetiikkaa, tunteiden ilmaisua, tervettä äänen ja hengityksen käyttöä, oman

Lehmusketo & Hietanen.

äänen kuuntelua, improvisointia, sana- ja melodiarytmejä ja vuorovaikutustaitoja. (Marjanen, 2011; Ruokonen, 2009a; Saarikallio ym., 2019.) Laulamisen avulla aikuinen voi myös parantaa elämänsä ja hyvinvointinsa laatua (Gick & Nicol, 2016), nopeuttaa yhteenkuuluvuuden tunnetta (Pearce ym., 2015), kohottaa positiivisia tunteita ja elinvoimaa (Busch & Gick, 2012) sekä vähentää ahdistusta ja masennusta (Fancourt ym., 2019; Fancourt & Perkins, 2019). Varhaiskasvatuksen ammattilaisten hyvinvointi ja onnellisuus heijastuvat lapsiin ja hyvinvointia voidaan edistää, kun lapsen kohtaamiseen, kasvattamiseen ja opettamiseen on riittävästi aikaa ja työyhteisö heijastaa luottamusta, ymmärrystä ja hyväksyntää (Cassidy ym., 2017; Martikainen & Oikarinen, 2021; Ranta, 2020; Ylitapio-Mäntylä ym., 2012).

Kasvatustoiminnan kehittäminen liittyy varhaiskasvatuksen järjestäjien ja varhaiskasvatusta johtavien henkilöiden luomiin mahdollisuuksiin (OPH, 2018). Asianmukainen toimintaympäristö ja työvälineet (laulukirjat, äänitteet jne.) edistävät musiikkitoimintaa, mutta työssä laulaminen lähtee henkilöstöstä ja heidän sitoutumisestaan (Ruokonen, 2009a). Päiväkotien johtajat kokevat, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa alaistensa lasten toimintaan sitoutuneisuuteen kehittämällä toimintakulttuuria yhdessä henkilöstön kanssa ja auttamalla henkilöstöä sisäistämään varhaiskasvatussuunnitelmaa (Hjelt & Karila, 2021; Ruohola ym., 2021). Johtajan panostaminen päiväkodissaan varhaiskasvatussuunnitelman sisäistämiseen perustuu niin laulamiseen sitoutumisen kuten muunkin toiminnan osalta varhaiskasvatuslakiin (540/2018).

Varhaiskasvatuslaissa nostetaan pedagogiikan lisäksi vahvasti esille lapsilähtöisyys, jonka tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista (540/2018, 3 §). Opetushallinnon tilastopalvelun mukaan (2022) Suomessa 74.9 % 1–6-vuotiaista osallistui formaaliin varhaiskasvatukseen. Perusopetuslain (628/2014, 26a §) mukaisesti lapsen on vuosi ennen oppivelvollisuutta osallistuttava esiopetukseen. Suomalainen formaali varhaiskasvatus voi mahdollistaa jokaiselle alle kouluikäiselle lapselle laulavan seimen, jota varhaiskasvatuksen ammattilainen keinuttaa.

Varhaiskasvatuksen ammattilainen laulavana sylinä

Suomessa koulutetaan varhaiskasvatuksen ammattilaisia varhaiskasvatusalan tehtäviin, joiden nimikkeet varhaiskasvatuslain (580/2018, 26–31 §) mukaisesti ovat seuraavat: varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, perhepäivähoitaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja päiväkodin

Lehmusketo & Hietanen.

johtaja. Koulutus tapahtuu joko yliopistossa, ammattikorkeakoulussa tai toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa (Karila ym., 2013). Laki ammatillisesta koulutuksesta (2017, 2§) edellyttää koulutuksen antavan valmiuksia työ- ja toimintakyvyn jatkuvaan ylläpitoon. Varhaiskasvatuksen ammatteihin valmistavissa koulutuksissa on kuitenkin havaittu, myös kansainvälisesti, puutteita laulutaidon kehittämisessä ja opettamisessa (Barrett ym., 2019; Kenney, 2011; Liao & Campbell, 2016, Valtasaari, 2017).

Lindeberg tutki opettajaopiskelijoiden vokaalista minäkuvaa eli heidän tietoista käsitystä itsestään laulajana suhteessa elinympäristöön. Yksilötasolla vokaalisen minäkuvan lähtökohdat juontavat varhaislapsuudesta, ja laulaminen on vahvassa suhteessa omaan itseen, kehoon, tuntemuksiin, aikaan, tilaan ja merkittävään Toiseen. (Lindeberg, 2005.) Ihminen voi musiikin avulla löytää yhteyden omaan identiteettiin, muuttaa ja monipuolistaa sitä (DeNora, 2020). Laulaminen musiikin erityisalueena puolestaan nousee kaikesta siitä, mihin ihmisellä on ollut suhde elämässään (Valtasaari, 2017). Tässä osatutkimuksessa varhaiskasvatuksen ammattilainen ohjataan pohtimaan laulamistaan omassa työssään, mikä johtaa hänet vahvemmin tiedostamaan vokaalista minäkuvaansa. Laulutaitonsa he määrittävät itse, sillä laulutaidon mittaamisen sijaan tutkimus korostaa varhaiskasvatuksen ammattilaisen oikeutta saada laulaa ja kokea laulamisen hyvinvointivaikutuksia (Daykin ym., 2018). Laulamisen taitoa voidaan kehittää läpi elämän ja tähän tulee antaa jokaiselle mahdollisuus (Numminen, 2005; Pihkanen, 2011; Valtasaari, 2017).

Suomalaisen varhaiskasvatuksen ammattilaisen työssä laulamista on tutkittu lähinnä opinnäytetöissä (Jaakkonen, 2011; Jankujne, 2014; Rikkonen, 2016). Uudessa Seelannissa on tutkittu, miten varhaiskasvatuksen ammattilaisen sävelkorvaa ja luottamusta omaan laulamiseen kehitettiin sekä keskustelu- että lauluryhmän avulla (Swain & Bodkin-Allen, 2017). Australiassa toteutetussa tutkimuksessa musiikin aineenopettaja puolestaan tuki mentorina varhaiskasvatuksen opettajaa laulamiseksi, jolloin varhaiskasvatuksen opettajan musiikilliset taidot ja itseluottamus lisääntyivät (Barrett ym., 2019). USA:n ja Taiwanin päiväkodeissa tutkittiin varhaiskasvatuksen ammattilaisten laulun opettamista lapsille eri kulttuureissa (Liao & Campbell, 2016). Tutkimus osoitti, että monipuolisista lähestymistavoista riippumatta, opettajilta puuttui osaamista laulamisen ohjaukseen ja lapsen äänen kehityksen ymmärrykseen. Tulokset yhtenivät Valtasaaren (2017) tulosten kanssa siten, että varhaiskasvatuksen opettajilta puuttuu kykyä ohjata lasta laulun oppimiseen tai tarvittavaa tietoa lapsen äänen kehityksestä. Liao ja Campbell (2016) havaitsivat että vain aiemmin kuorossa laulanut varhaiskasvatuksen ammattilainen kiinnitti huomiota lasten äänenkorkeuteen. Tutkimus vahvisti aiempien kotimaisten tutkimusten (Lindeberg, 2005; Suomi, 2019; Vesioja, 2006) tuloksia siitä, että jos opettajalla on positiivisia ja mittavia musiikin oppimiskokemuksia, hän kokee vahvempaa

Lehmusketo & Hietanen.

kyvykkyyttä opettaa laulamista. Aiemmat tutkimukset näyttävät keskittyneen siihen, miten laulamista kehitetään tai opetetaan. Tämä tutkimus rikastaa varhaiskasvatuksen musiikin tutkimuskenttää kohdentamalla varhaiskasvatuksen ammattilaisten ilmentämiin laulamisen situaatioihin. Tutkimuksen merkityksellisyys pohjautuu lapsen oikeuksiin ja laulamisen hyvinvointivaikutuksiin.

Lapsen oikeus lauluun

Varhaiskasvatuksen ammattilaisen työtä ohjaavan varhaiskasvatuslain (L580/2018) ja opetushallituksen laatiman valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman (OPH, 2018) taustalla vaikuttaa YK:n lapsen oikeuksien sopimus (YK, 1989), jonka toteuttamisesta vastuu kuuluu kullekin sopimuksen allekirjoittaneelle valtiolle. Tutkimuksessa sopimuksen neljä yleistä periaatetta eli syrjimättömyys (artikla 2), lapsen edun huomioiminen (artikla 3), oikeus elämään ja kehittymiseen (artikla 6) ja lapsen näkemysten kunnioittaminen (artikla 12) luovat pilarit varhaiskasvatuksen ammattilaisen ja laulavan toimintakulttuurin välille. Erityisen keskeinen on artikla 31, jossa tunnustetaan lapselle oikeus ikänsä mukaiseen leikkiin ja vapaaseen osallistumiseen kulttuurielämään ja taiteisiin: laulaminen on yhtäaikaaisesti leikkiä, kulttuurielämää ja taidetta (Barrett, 2006; Marjanen, 2011; Pascale, 2013). YK:n lapsen oikeuksien yleiskommentissa numero 17 (YK, 2013) painotetaan, että sopimusvaltioiden on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin, jotta kaikki lapset pääsevät artikla 31:n mukaisten oikeuksien piiriin. Niin yleiskommentissa numero 7 (YK, 2005) kuin myöhemmissä tutkimuksissa (Hietanen ym., 2020; Reynaert ym., 2012) on käynyt ilmi, että lapsen oikeuksien kirjoitetun tekstin ja käytännön toimien välillä on suuri kuilu.

Lapsen näkemyksen kunnioittamista (YK, 1989) on se, että lapsi saa kasvattajan ohjauksessa laulaa omalta äänenkorkeudeltaan ikätasolleen soveltuvia lauluja (Pihkanen, 2011; Valtasaari, 2017). Lapsen etu ja oikeus on saada kehittyä ja kehittää itseään (YK, 1989). Laulaminen auttaa lasta muun muassa laulamaan oppimisessa (Ruokonen, 2020; Svec, 2018), musiikillisuuden ja puheen kehityksessä (Linnavalli ym., 2018; Marjanen, 2016) sekä vieraan kielen ja kieliopin oppimisessa (Alisaari, 2016; Busse, 2021; Good ym., 2015; Ludke ym., 2014). Laulaminen luo suhteen musiikkiin (Marjanen, 2021) ja sen avulla voi opetella sekä elävän ja terveen äänen käyttöä (Pihkanen, 2011; Valtasaari, 2017), että kehittää tunteiden ilmaisukykyä (Saarikallio ym., 2019), prososiaalista käyttäytymistä ja yhteistyö- ja empatiataitoja (Kirschner & Tomasello, 2010). Päivittäisellä laulamisella 2–3-vuotiaalle lapselle on myös suotuisa yhteys auditiivisen erottelu- ja keskittymiskyvyn kehittämiseen (Putkinen ym., 2013).

Lehmusketo & Hietanen.

Syrjimättömyyttä (YK, 1989) tarkasteltaessa, YK:n lapsen oikeuksien komitean yleiskommentti nro 17 artiklasta 31 (YK, 2013) muistuttaa, että lapset toisintavat, muuttavat, luovat ja siirtävät kulttuuria laulujensa kautta (Marjanen, 2022; Pascale, 2013). Laulamisen avulla on Suomessa Lönnrotin kokoaman Kalevalan ja Kantelettaren avulla siirretty kulttuuria, kieltä ja muun muassa äitien laulamia kehtolauluja sukupolvelta toiselle (Hämäläinen, 2016). Marjasen (2021) mukaan lapselle laulaminen juontuu kielen ja musiikin oppimisen vuorovaikutteisiin prosesseihin. Laulamisen kokemus voi sekä tukea lasta identiteetin vahvistamisessa, sisäisen motivaation tiedostamisessa, kulttuurin ymmärryksessä, että auttaa tätä refleктоimaan, luomaan yhteyttä muihin ja olemaan läsnä. Antamalla laulun kehittyä laulavassa sylissä (Ruokonen, 2009b), rakennamme samalla lapsen positiivista minäkuvaa, lisäämme osallisuutta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ehkäisemme syrjäytymistä nyt ja tulevaisuuden tilanteissa, joissa lauletaan (Marjanen, 2022; Salminen, 2021; Welch ym., 2014). Sekä lapsen että varhaiskasvatuksen ammattilaisen laulaminen voi mahdollistua tai estyä formaalin varhaiskasvatuksen situaatioissa.

Situationaalisuus

Rauhalan mukaan situationaalisuus ihmisen olemassaolon muotona on kietoutumista todellisuuteen oman elämäntilanteensa kautta ja mukaisesti. Situaatio rakentuu muun muassa kohtalosta, omista valinnoista, konkreettisista (kuten maantieteelliset olot tai ravinteet) ja ideaalisista (kuten arvot tai henkinen ilmapiiri) komponenteista. (Rauhala, 2014.) Työssä laulamisen situaatiota tutkittaessa päädyimme tarkastelemaan vain sitä, mihin työssä laulaessa ollaan suhteessa. Situaatiota ulkopuolelle rajasimme lapsuuden, vapaa-ajan ja alalle kouluttautumiseen liittyvät laulamisen kokemukset, jotka ovat myös osa ammattilaisen situaatiota (Valtasaari, 2017) ja vokaalista- minäkuvaa (Lindeberg, 2005).

Ihminen voi kulttuurin avulla rikastaa kokemusmaailmansa, sivistää itseään ja kehittyä ihmisenä. Myös ihminen itse voi luoda kulttuuria ja vaikuttaa esikuvallaan, asenteillaan ja toiminnallaan objektiivisen, eli henkilökohtaisista näkemyksistä riippumattoman kulttuurin syntyyn ja muutoksiin. (Rauhala, 2005.) Tutkimuksen toivotaan lisäävän ymmärrystä työssä laulamisesta ja herättävän alalla työskentelevien kiinnostusta vokaalisen minäkuvansa syvempään tutkiskeluun ja ammatillisen identiteetin ja laulamisen kehittämiseen (Kolkka, 2001; Lindeberg, 2005; Numminen, 2005). Situaatiota rakentajien todellisuus rajaa ja suuntaa aina sitä, mitä ihminen tajunnassaan kokee ja miten orgaaninen tapahtuminen hänen kehossaan etenee. Rauhala kutsuu tätä välttämättömyyssuhdetta esiymmärrykseksi. Hermeneuttisen kehän käsite sisältää

Lehmusketo & Hietanen.

esiymmärryksen, horisontin, ennakkoluulon ja horisontin. (Rauhala, 2005.) Tässä tutkimuksessa hermeneuttinen kehä nähdään ymmärtämisen perustana niin tutkijoissa kuin tutkittavassa ilmiössä. Voidaksemme saavuttaa ymmärryksen työssä laulamisen holistisuudesta, meidän on ensin tutkittava sen situationaalisuutta.

Tutkimuksen menetelmälliset valinnat

Tutkimustehtävä

Jokainen suomalainen lapsi ei saa formaalissa varhaiskasvatuksessa laulavaa syyliä (Juutinen ym., 2021; Repo ym., 2019; Ruokonen, 2009b). Suomalaiset tutkimukset varhaiskasvatusalan ammattilaisen laulamisesta ovat kohdistuneet yliopisto-opiskelijoihin, jotka ovat valmistumassa opettajiksi (Lindeberg, 2005; Valtasaari, 2017) ja joiden laulamisen tilanne on eri kuin jo alalla työskentelevän (Kolkka, 2001). Kansainvälisesti tutkimukset näyttävät keskittyneen varhaiskasvatuksen ammattilaisen laulamisen havainnointiin ja kehittämiseen (Barrett ym., 2019; Liao & Campbell, 2016; Swain & Bodkin-Allen, 2017). Varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa tapahtuvaa laulamista on syytä tutkia siellä työskentelevän ammattilaisen kokemana ja näin lisätä ymmärrystä siitä, mitä ovat varhaiskasvatuksen ammattilaisen laulamisen tilanteet. Rauhalan (2014) mukaan osa tilanteiden rakennetekijöistä voi olla mukana kulttuuriobjektien synnyssä joko mahdollistamassa tai estämässä luovaa toimintaa. Olemassaolon kokonaisuuden kaikenpuolisesta onnistuneisuudesta voidaan kuvata käsitteillä hyvä, suotuista ja onnistunut olemassaolo. Huono, epäonnistunut ja epäsuotuista olemassaolo kuvaavat puolestaan toista äärimahdollisuutta. Tässä tutkimuksessa kysytään:

Millaisena varhaiskasvatuksen ammattilaisen laulamisen tilanteet varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa näyttäytyvät?

- a. Millaiset tekijät mahdollistavat työssä laulamisen?
- b. Millaiset tekijät estävät työssä laulamista?

Tämä hermeneuttis-fenomenologinen tutkimus sai alkunsa toisen kirjoittajan havainnoista laulamisen vähäisyydestä varhaiskasvatuksen opettajaopintojen työharjoitteluissa (2013–2015). Laulaminen oli ollut hänelle tärkeä pedagoginen työkalu ja hyvinvointitekijä sekä luokanopettajana että kotiäitinä ja lapsen omaishoitajana. Niin harjoittelijana kuin myöhemmin ammattilaisena toimiessaan laulaminen varhaiskasvatustyössä ei tuntunut luonnolliselta. Esiymmärrys laulamisen

Lehmusketo & Hietanen.

merkityksestä, mutta toisaalta sen vähäisestä käytöstä varhaiskasvatuksessa herätti halun tutkia ja ymmärtää ilmiötä syvemmin. Rauhalan mukaan empiirisessä tutkimuksessa on kaksi hermeneuttisen kehän tasoa; filosofinen ja empiirinen. Lisäksi molemmissa on kolme hermeneuttista kehätyyppiä: tajunta-situaatio, keho-situaatio ja tajunta-keho. Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin varhaiskasvatuksen ammattilaista sekä filosofisesti että empiirisesti kulttuurin tekijänä (laulun mahdollistajana). Varhaiskasvatuksen ammattilaisen näkemys työssä laulamisestaan tuli tutkijoiden situaation osaksi ja tutkijoiden tajunta oli tutkimusta tekevä osapuoli, jolloin tajunta-situaatio-kehästä tuli ensisijainen kehätyyppi. (Rauhala, 2005.)

Tutkimuksen osallistujat ja aineistonkeruu

Tutkimuksen informantit (N = 312) valikoituivat harkinnanvaraisella näytteellä (Vehkalahti, 2019) strukturoidun kyselylomakkeen avulla keväällä 2018. Aluksi kysely suunnattiin Rovaniemen varhaiskasvatuksen henkilökunnalle ja lopulta vastaajien vähäisyyden (N = 56) vuoksi samainen linkki samalla saatteella avattiin Facebookin Varhaiskasvattajien materiaalipankki -ryhmään. Tässä suljetussa ryhmässä, jossa ammattilaiset jakavat ajatuksia työstään, oli mahdollista saavuttaa kaikkien alalla työskentelevien ammattiryhmien edustajia valtakunnallisesti.

Kyselyn kysymysten muodostamisen pohjana oli Rauhalan (2014) holistinen ihmiskäsitys. Kysymyksiä muotoutettiin hermeneuttisessa kehässä sitten, että vastuullinen tutkija esiymmärryksensä pohjalta syvensi ja laajensi ymmärrystään aihealueesta suomalaisten kasvatustilanteiden laulamiseen liittyvien tutkimusten avulla. Ammattinimikkeitä ja koulutustaustaa selvittävien taustakysymysten muotoiluun käytettiin Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisua, joka on luotu tausta-aineistoksi varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä valmistelevalle työryhmälle (Alila ym., 2014).

Monivalintakysymyksissä taustamuuttujilla (toimenkuva, sukupuoli jne.) kartoitettiin informanttien situaation rakennetekijöitä (Rauhala, 2005; Tuomi & Sarajärvi, 2018). Avoimilla kysymyksillä oli tavoitteena saada syvempää ymmärrystä siitä, mihin kaikkeen ja millä tavoin työssä laulaminen on yhteydessä. Rauhala (2005) painottaa, että ihmisen tajunta saa usein merkityksensä aiheet situaatiosta ja situaation fyysiset elementit puolestaan toimivat joko kehoa edistävinä tai rajoittavina ehtoina. Vaikka kysely etsi ymmärrystä työssä laulamisen situaatiosta, myös kehoon ja tajuntaan liittyviä seikkoja kysyttiin, esimerkiksi: "Mitä laulaminen antaa sinulle työssäsi?", "Mitä tunteita ja/tai tuntemuksia koet, kun laulat työssäsi?" ja "Miltä muilta aikuisilta saatu palaute laulamisesi on tuntunut?". Kysely lähetettiin pilottivaiheessa tutuille varhaiskasvatuksen ammattilaisille (N = 10) ja niistä saadut vastaukset ja

Lehmusketo & Hietanen.

parannusehdotukset otettiin huomioon kyselyä viimeisteltäessä. Varsinaiseen tutkimuskyselyyn vastasi yhteensä 312 varhaiskasvatuksen ammattilaista 5.4–31.5.2018 välisenä aikana. Monivalintakysymyksissä vastaajien määrä vaihteli 308–311 ja avoimissa kysymyksissä 249–300 välillä.

Aineiston analyysi

Tutkimuksen analyysiin valittiin kymmenestä monivalintakysymyksestä kahdeksan ja 14:sta avoimesta kysymyksestä kymmenen. Pois jätetyt kysymykset liittyivät laulamisen koulutukseen ja laulutaidon muutokseen, joita tutkitaan tutkimuskokonaisuuden seuraavissa vaiheissa. Kyselyn vastausten analysointi tapahtui hermeneuttisessa tajunta-situaatio-kehässä (Rauhala, 2005). Aineisto otettiin aluksi haltuun Atlas.ti ohjelmalla siten, että Rauhalan holistisen ihmiskäsityksen määritelmän pohjalta luotiin teorian ohjaamana koodeja lauseista, jotka kuvasivat työssä laulamisen merkitystä ihmisen eri olemuspuolissa ja laaduissa (situaatio, keho, tajunta, epäsuotuisa, suotuisa). Näitä yhdistelemällä syntyi uusia koodeja (sityhtkeho, sityhttajunta, sitsuotuisa, sitepäsuotuisa) (Eskola & Suoranta, 2008.) Koodien luennan jälkeen tarkasteltiin teoriatriangulaation avulla uusin silmin aiempia tutkimuksia ja tutkimuskysymyksiä (Aaltio & Puusa, 2020). Lopulliset teemat syntyivät tajunta-situaatio-kehässä teoriaohjaavalla sisällönanalyysillä, yhdistelemällä manuaalisesti Rauhalan (2005) määritelmää situaatiosta, aineistosta syntynyttä ymmärrystä ilmiöstä ja aiempia tutkimustuloksia aiheesta (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Vastaukset luokiteltiin ja analysoitiin kysymys kerrallaan teemojen ja Webropolin analytics työkalun avulla. Jokaisesta teemasta luotiin taulukot helpottamaan luentaa.

Varhaiskasvatuksen ammattilaisen laulamisen situationaalisuuden teemat muotoutuivat seuraavasti: 1. Suhde aikaan ja tilaan, 2. suhde ammatilliseen minään, 3. suhde tajuntaan, 4. suhde kehoon ja 5. suhde merkittävään Toiseen. Vastaajan suhde aikaan ja tilaan (1) rakentui kyselyn vastauksille toimenkuvasta, iästä, sukupuolesta, koulutuksesta, työvuosista ja siitä miten usein vastaaja työssään laulaa (Kolkka, 2001; Lindeberg, 2005; Rauhala, 2014). Suhde ammatilliseen minään (2), tajuntaan (3) ja kehoon (4) rakentui sekä informanttien vastauksille siitä, pystyvätkö he laulattamaan lapsia oikealta äänenkorkeudelta ja minkälaisiksi laulajiksi he itsensä kokevat, että avointen kysymysten vastauksille siitä, mitä työssä laulaminen antaa, mitä tunteita ja tunteuksia työssä laulaessaan kokee ja missä tilanteissa työssään laulaa (Lindeberg, 2005; Nenonen, 2018; Rauhala, 2005; Valtasaari, 2017). Suhde merkittävään Toiseen (5) rakentui sekä vastauksille siitä, miten lapset ja työpaikan aikuiset suhtautuvat omaan laulamiseen (Lindeberg, 2005; Valtasaari, 2017) ja miltä muiden suhtautuminen tuntuu, että siihen

Lehmusketo & Hietanen.

missä tilanteissa työssään laulaa tai ei laula, miten laulamisen vastuu työyhteisössä jaetaan ja miltä vastuunjako tuntuu (Kolkka, 2001; Rauhala 2005).

Vastauksissa ilmeni teemojen sisällä laulamista estäviä ja mahdollistavia tekijöitä, joita ryhmiteltiin saman aikaisesti, kun teemojen alle luotiin manuaalisesti alakategorioita. Alakategorioita rikastettiin aineistolainauksilla, jotka yksilöllistettiin antamalla vastaajille koodi VKA (varhaiskasvatuksen ammattilainen) ja järjestysnumero 001–312 (Puusa & Julkunen, 2020). Aineiston manuaalisen läpikäymisen ja ryhmittelyn jälkeen tuloksia peilattiin sekä Webropolin sanapilveen ja hierarkiseen klusterointiin että sammon projektointiin perustuvan sanakartta-työkalun tuloksiin. Kyselyn analyysi tarjosi mahdollisuuden rakentavalle ymmärtämiselle eli käsittämään ihmisten välisiä elämisen sääntöjä, periaatteita, tapoja ja käytänteitä (Perttula, 2009).

Laulamisen situationaalisuus varhaiskasvatuksen ammattilaisen kokemana

1. Työssä laulamisen suhde aikaan ja tilaan

Kyselyssä vastaajien (N = 312) työssä laulamisen yksilöllinen suhde aikaan ja tilaan (1) näyttäytyy seuraavasti (Kolkka, 2001; Lindeberg, 2005; Rauhala, 2014): 67 % vastaajista ilmoittaa laulavansa useasti ja 9 % kerran päivässä, 19 % 2–4 krt viikossa ja 3 % 1–3 kertaa kuukaudessa. Vastaajista valtaosa on naisia (98 %). Miehistä puolet (N = 6) ja yksi muun sukupuolinen (N = 1) laulavat useasti päivässä. Vastaajista vain yksi on alle 20-vuotias ja 12 yli 60-vuotiaita, loput 21–59-vuotiaita (96 %). Vastaajista kasvatustieteen maistereita ja kandidaatteja (YO) on 25 %, sosionomeja (AMK) 26 % ja lähihoitajia (AK) 23 %, eli vastaajien koulutuksessa painottuu sosiaali- ja terveystieteet (Onnismaa et al., 2014). 80 % vastaajista on työskennellyt alalla yli neljä vuotta ja 4 % alle vuoden.

Taulukossa 1 tarkastellaan työssä laulamisen määrää suhteessa vastaajan toimenkuvaan, koulutukseen, ikään ja vastaajan kokemukseen omasta laulutaidostaan. Vastauksien toimenkuvat ja nimikkeet olivat moninaiset (lastenhoitaja, lastentarhanopettaja, päiväkodin johtaja, lastenohjaaja, päiväkotiapulainen, avustaja, varahenkilö, perhepäivähoitaja, varhaiserityisopettajaa, ryhmäperhepäivähoitaja, musiikkileikkikoulun opettaja, esiopettaja, lastenhoitajan sijainen, avoimen päiväkodin ohjaaja, S2 lastentarhanopettaja ja varhaiskasvattaja). Koska toimenkuvat ja nimikkeet muuttuivat tutkimuksen aikana (OPH, 2018, §25–§30), voitiin Webropolin avulla suodattaa vastaajat seuraavalla tavalla: YO/VO tarkoittaa yliopistotutkinnon hankkinutta lastentarhanopettajaa (nyt varhaiskasvatuksen opettaja), joka voi olla myös

Lehmusketo & Hietanen.

päiväkodinjohtaja (N = 1) tai varhaiserityiskasvatuksen opettaja (N = 9). Erityisopettajan koulutusta ei lomakkeessa erikseen kysytty, mutta VEO näyttäytyy YO/VO-ryhmässä, kun koulutukseen lisätään myös vaihtoehto: Joku muu? Tämän myötä YO/VO-ryhmään saatiin lastentarhanopettajaopiston käyneet lastentarhanopettajat (N = 28), joista neljä on myös päiväkodinjohtajia. AMK/VS tarkoittaa sosionomikoulutuksen saanutta lastentarhanopettajaa (nykyään varhaiskasvatuksen sosionomi). Lisäksi tahdottiin eritellä ammattikoulun käyneet lähihoitajat (AK/LH), ammattiopiston lapsi- ja perhetyön tutkinnon suorittaneet lastenohjaajat (AO/LO) ja perhepäivähoitajat (PPH). AK/LH ja AO/LO vastaajien toimenkuviin suodatettiin kaikki muut paitsi päiväkodinjohtaja, lastentarhanopettaja ja perhepäivähoitaja. AO/LO:n osalta koulutuksesta suljettiin pois vaihtoehto: Muu koulutus. Näin poistettiin ryhmästä VEO:t, muttei suljettu silti pois tähän ryhmään kuuluvia. Usealla vastaajalla oli koulutus useaan ammattiin, joten taulukko on koulutusta ajatellen suuntaa antava, mutta toimenkuvaan nähden relevantti (Alila et al., 2014). Tässä aineistossa varhaiskasvatuksen sosionomit ja lastenohjaajat käyttävät laulua työssään hieman useammin kuin muut ammattiryhmät. Varhaiskasvatuksen opettajat ja kotona yksin työskentelevät perhepäivähoitajat laulavat työssään vähemmän. Vastaajista alle 40-vuotiaat laulavat työssään hieman enemmän kuin yli 40-vuotiaat. Sekä toimenkuva että ikä voivat olla yhteydessä siihen, miten usein työssään laulaa, mutta erot ovat varsin pienet. Kyselyyn vastaajista 95 % käytti työssään laulua vähintään 2–4 kertaa viikossa eli laulua työssään käyttämättömien vastaajien osuus jää pieneksi.

Vastaajat valitsivat vaihtoehtoista millaisena laulajana itsensä varhaiskasvatuksen ammattilaisena kokevat: Laulutaitoinen, laulutaidoton, kehittyvä laulava (Koen itseni laulutaidottomaksi, mutta harjoittelen laulamista ja uskon kehittyväni siinä) tai muu (Mikä?). Kehittyviin laulajiin (Taulukko 1) on luettu myös ne, jotka kuvailivat itseään laulajina muilla tavoin (N = 33): Esim. *”Äänellään se variskin laulaa”* (VKA052) tai *”Laulan välillä oikein, välillä väärin...”* (VKA241). Situaation laadusta päädyttiin käyttämään käsitteitä suotuisa ja epäsuotuisa (Rauhala, 2014), koska varhaiskasvatus voidaan katsoa onnistuvan ilman laulamistakin, mutta työssä laulaminen nähdään suotuisana (Marjanen, 2011; Swain-Bodkin-Allen, 2017; OPH, 2018). Laulamista ei saisi myöskään arvottaa huonoksi tai hyväksi, vaan jokainen tulisi nähdä kehittyvänä laulajana (Numminen, 2005). Laulutaidottomuus näyttäytyy aineistossa epäsuotuisana, sillä ryhmän edustajat laulavat työssään vähemmän. Laulutaitoiseksi ja kehittyväksi laulajaksi itsensä kokevat taas laulavat työssään enemmän, mikä on varhaiskasvatustyössä suotuisaa.

Lehmusketo & Hietanen.

TAULUKKO 1 Työssä laulamisen suhde aikaan ja tilaan (1) ja laulutaitoon (N = 310)

LAULAA TYÖS- SÄÄN	YO/ VO N=107	AMK /VS N=76	AK/ LH N=62	AO/ LO N=23	AO/ PPH N=11	Ikä alle 40 v N= 143	Ikä yli 40v N=167	Laulu- taido- ton N=23	Kehit- tyvä laulaja N=69	Laulu- taitoi- nen N=216
Useasti päivässä	61 %	74 %	68 %	74 %	64 %	70 %	65 %	13 %	58 %	76 %
Kerran päivässä	12 %	10 %	5 %	4 %		9 %	10 %	17 %	10 %	7 %
2-4 kertaa/ viikko	22 %	13 %	21 %	18 %	27 %	18 %	21 %	52 %	25 %	14 %
1-3 kertaa/ kuukausi	5 %	3 %	5 %	4 %	9 %	2 %	4 %	4 %	7 %	1 %
Ei koskaan			2 %			1 %		4 %		

2. Työssä laulamisen suhde ammatilliseen minään

"Laulaminen on taiteellinen, kielellinen ja rytmillinen työkalu, joka toimii hyvin myös viihdykkeenä." (VKA017)

Laulutaitoiseksi itsensä kokevat laulavat työssään enemmän eli laulutaidon itsessään voidaan katsoa olevan suotuisassa suhteessa ammatilliseen minään (2) (Lindeberg, 2005; Rauhala, 2005). Vastauksissa laulutaito ilmeni seuraavalla tavalla: 70 % koki olevansa laulutaitoisia, 7 % laulutaidottomia ja 23 % kehittyviä laulajia tai jotain muuta: *"Jonkinlainen lauluääni, mutta en pääse korkeisiin ääniin"* (VKA042). Suotuisaa vastauksissa on se, että 70 % vastanneista koki osaavansa laulattaa lapsia oikealta korkeudelta (Pihkanen, 2011; Valtasaari, 2017). Heistä 87 % koki itsensä laulutaitoiseksi. Kokemus laulutaidosta edesauttaa ammatillisesti laulattamaan lasta omalta äänenkorkeudelta, mikä voidaan nähdä lapsen näkemyksen kunnioittamisena (Valtasaari 2017; YK, 1989). Epäsuotuisana ja laulamista estävänä tekijänä voidaan pitää sitä, että 74 % kehittyväksi laulajaksi tai laulutaidottomiksi itsensä kokevista eivät osanneet tai tienneet osaavatko laulattaa lasta oikealta korkeudelta.

Laulamisen suhde ammatilliseen minään tuli esille kysyttäessä sitä, mitä työssä laulaminen vastaajalle antaa (ks. taulukko 2). Ammatillisesti laulaminen ilmenee ja on monella tapaa hyvinvointia ylläpitävä ja lisäävä pedagoginen työkalu, riippumatta siitä kokiko olevansa laulutaitoinen (Daykin ym., 2018; Marjanen, 2011; Ruokonen, 2009b).

Lehmusketo & Hietanen.

Hyvinvointia voi kuitenkin heikentää se, että laulutaidottomaksi itsensä kokevalle työssä laulaminen tuottaa ammatillista epävarmuutta tai kokemuksen siitä, että on pakotettu laulamaan. Taulukoissa eniten esiintyneet vastaukset on kursivoitu.

TAULUKKO 2 Työssä laulaminen ja sen suhde ammatilliseen minään (2)

LAATU	ILMENEÄ	ON
Suotuisa	<i>ilona, rauhoittajana, yhdessä lapsen kanssa olemisena, keinona rentoutua, luovana tapana toimia, ilon tuojana ja viihdyttäjänä, vaihtelun antajana, onnistumisena, eläytymisenä, tilanteen hallintana ja oman äänen käyttönä ja sen hoitona.</i>	<i>yhteys lapseen, opetusväline, hyvän mielen antaja, työväline, elämäntapa, itsensä toteuttamista, itsesäätelykeino, väline keskittymiseen, työarkea helpottavaa, hallintakeino turhautumiseen ja lapsen huomion kiinnittäjä.</i>
Epäsuotuisa	<i>itsevarmuuden puutteena.</i>	<i>pakon edessä tapahtuvaa.</i>

3. Työssä laulamisen suhde tajuntaan

”Epävarmuutta osaamisesta, mutta toisaalta nautintoa itse laulamisesta.” (VKA048)

Laulamisen suhde tunteisiin, joiden tässä katsotaan kuuluvan tajuntaan (3) ja siihen, mitä tuntemuksia työssä laulamissa koetaan ja mitä se antaa (Lindeberg, 2005; Rauhala, 2005), ilmenee pääosin suotuisana (ks. taulukko 3). Epäsuotuisat tunnekokemukset esiintyivät lähinnä itsensä laulutaidottomaksi kokevien vastauksissa. Suotuisat kokemukset heijastavat sitä, miten työssä laulaessaan ammattilainen saa tunteissaan virrata vapaasti ja olla yhteydessä toisiin. Epäsuotuisana työssä laulaminen voi tajunnallisesti stressaannuttaa ammattilaisen ja luoda näin esteen yhteyden syntymiseen. Varhaiskasvatuksen ammattilaisen ilmentämät tunteet voivat heijastua myös lapsiin (Cassidy ym., 2017; Martikainen & Oikarinen, 2021).

TAULUKKO 3 Työssä laulaminen ja sen suhde tajuntaan (3)

LAATU	TUNNE, TUNTEMUS JA/TAI ANTI
Suotuisa	<i>Ilo, onnistuminen, rauhoittuminen, riemu, rentous suru, innostuminen, yhteisöllisyys, haikeus, tyytyväisyys, rauhallisuus, yhteenkuuluvuus, mielihyvä, hauskuus, huumori, hyvä mieli, leppoisuus, varmuus, rohkeus, mukavuus, vapaus, liikutus, juhlavuus, yleveys, kauneus, lämpö, hellyys, läheisyys, keveys, empatia, oivallus, sujuvuus, turvallisuus, hilpeys, herkkyyys, vapautuneisuus, osallisuus, yllätyksellisyys, luovuus, toivo paremmasta, hupsuttelu, leikkimielisyys, levollisuus, hellyys, hämmästys, huojennus, ylpeys ja seesteisyys.</i>
Epäsuotuisa	<i>Jännitys, epävarmuus, harmi, kauhu, nolous, pelko, ahdistus, riittämättömyys, hermostuneisuus, kiire, levottomuus, häpeä, ärsytys ja varautuneisuus.</i>

Lehmusketo & Hietanen.

4. Työssä laulamisen suhde kehoon

"Laulaminen on minulle työkalu... Hyväntuulisena huomaan laulavani enemmän. Stressaantuneena spontaani laulu ei oikein irtoa." (VKA139)

Työssä laulamisen suhde tajuntaan voidaan nähdä myös kehossa tapahtuvana, sillä tajunnassa kokemamme tunteet, ovat tuntemuksia kehossa (Nenonen, 2018; Rauhala, 2014). Tässä tutkimuksessa työssä laulamisen suhdetta kehoon tarkasteltiin erikseen ulospäin näyttäytyvänä työssä laulamisen tapahtumana. Avoimet vastaukset tilanteista, joissa työssä lauletaan, näyttivät mahdollistavan laulamista ja ovatkin näin ollen itsessään suotuisia (Ruokonen, 2009b). Vastauksista nousi esille kolme teemaa (1. Yhteiset tapahtumat, 2. Päivittäiset tilanteet lasten kanssa ja 3. Tilanteet ilman lapsia), joissa kehon rooli laulutilanteessa näyttäytyy (ks. taulukko 4). Kysyttäessä tilanteista, joissa ei työssä laula, osa vastaajista koki ruokailussa ja lepoa hetkellä laulamisen epäsuotuisana. Muiden aikuisten läsnäolo (N = 27) ja ääniongelmät (N = 7) tai liian korkealla menevä laulu (N = 9) loivat kehollisesti epäsuotuisia laulamisen tilanteita. Lisäksi työssä laulamisen suhde kehoon ja sen suotuisuus ja epäsuotuisuus ilmenivät vastauksissa, jotka kuvasivat kehossa tuntevia tuntemuksia työssä lauletaessa (ks. Taulukko 4). Epäsuotuisa yhteys kehoon näyttäytyi kehoa stressaannuttavana reaktiona ja niistä raportoivat pääosin laulutaidottomaksi itsensä kokevat. Suotuisia kehotuntemuksia koettiin laulutaidosta riippumatta ja ne tuntuivat lisäävän kehollista hyvinvointia monin tavoin (Daykin ym., 2018). Tämä hyvinvointi voi heijastua varhaiskasvatuksen ammattilaisen kautta myös lapseen (Cassidy ym., 2017; Martikainen & Oikarinen, 2021).

TAULUKKO 4 Työssä laulamisen tilanteet ja yhteys kehoon (4)

<i>1. YHTEISET TAPAHTUMAT</i>	<i>2. PÄIVITTÄISET TILANTEET LASTEN KANSSA</i>	<i>3. TILANTEET ILMAN LAPSIA</i>	<i>LAULAMISEN SUOTUISA YHTEYS KEHOON</i>	<i>LAULAMISEN EPÄSUOTUISA YHTEYS KEHOON</i>
Aamupiiri, lauluhetki, juhla, hartaus ja retki.	<i>Pukeminen, ruokailu, siirtymä, wc-käynti, lepoa hetki, leikki, ulkoleikki, vaipanvaihto, odottaminen, lohdutus, sylittely ja pedagoginen ohjaus.</i>	Toimistotyö ja palaveri	- rauhoittaa, rentouttaa, luo yhteenkuuluvuutta ja leppoisuutta. - pysäyttää liikuttaa, piristää, virkistää, lievittää stressiä, antaa voimaa ja jaksamista.	- jännittää, luo epävarmuutta, epäonnistumista ja levottomuutta. - nolottaa, ahdistaa, pelottaa ja ärsyttää.

Lehmusketo & Hietanen.

5. Työssä laulamisen suhde merkittävään Toiseen

”Kerran on työkaveri pitänyt käsiä korvillaan kun lauloin lasten kanssa...muistan sen tunteen aina.” (VKA179)

Varhaiskasvatuksessa merkittävä Toinen voi olla toimintakulttuurissa oleva lapsi tai toinen aikuinen. Molempien suhtautuminen varhaiskasvatuksen ammattilaisen laulamiseen, näyttäytyi kyselyn vastauksissa valtaosin suotuisana (ks. taulukko 5). Lasten epäsuotuisat kommentit viittasivat hiljaisuuden kaipuuseen ja lapsen toivetta olla laulamatta kunnioitettiin. Kuusi vastaajaa toi esille epäsuotuisia tuntemuksia muiden aikuisten suhtautumisesta. Laulua paljon työssä käyttävät kokivat, että oma laulu nähtiin uhkana, sitä väheksyttiin, se herätti kateutta tai ”katsottiin kieroon”, jos lauloi muulloin kuin tuokiolla. Yksi vastaajista koki, että hyvät laulajat suhtautuivat heikompiin laulajiin alentavasti ja toinen kertoi työpaikan arvosteleavasta ilmapiiristä, jonka vuoksi laulamiseen liittyi hermostuneisuutta (Martikainen & Oikarinen, 2021; Ylitapio-Mäntylä ym., 2012).

TAULUKKO 5 Työssä laulaminen ja sen suhde merkittävään Toiseen (5): Muiden suhtautuminen

LAATU	LAPSEN SUHTAUTUMINEN LAULUUN	AIKUISEN SUHTAUTUMINEN LAULUUN
Suotuisa	<i>Haluaa laulaa mukana, pyytää lisää, tykkää, kuuntelee, nauttii, pysähtyy, yhtyy lauluun, innostuu, yllättyy ja tulee lähelle.</i>	<i>Positiivista, kehuva, tykkäävää, kannustavaa, hymy huulilla, kiitollista, helpottunutta (kun ei tarvitse itse laulaa), huumoria, arvostavaa ja tukevaa.</i>
Epäsuotuisa	<i>Pitelee korvia, ei pidä valitusta laulusta, kieltää laulamasta, korjaa laulua ja vertaa toiseen työntekijään.</i>	<i>Naureskelua (kun ei mene nuotilleen), oikaisua (kun sanat tai sävel eivät mene oikein) ja ärsyyntymistä.</i>

”Läheisiä hetkiä pienten lasten kanssa, kun lauletaan sylissä.” (VKA052)

Laulaminen suhteessa merkittävään Toiseen (5) ilmeni myös lapsen ja aikuisen välisenä yhteytenä, joka nousi esiin kysyttäessä mitä laulaminen antaa ja missä tilanteissa työssä laulaa (ks. taulukko 6). Laulaminen nähtiin suotuisana toimivan ohjaamisen, pedagogiikan ja hyvinvoinnin välineenä lapsen ja aikuisen välillä (Ruokonen, 2009a; YK, 1989). Lapselle laulamisen avulla opetetaan (Alisaari, 2016; Busse, 2021; Good ym., 2015; Kenney, 2011; Linnavalli ym., 2018; Ludke ym., 2014; Marjanen, 2016; Svec, 2018), tutustutaan kulttuuriin sekä jaetaan yhteisöllisyyden kokemusta ja kokeilunhalua (Hämäläinen, 2016; Kirschner & Tomasello, 2011; Marjanen, 2021; Pascale, 2013; Salminen, 2021; Welch ym., 2014; YK, 2013).

Lehmusketo & Hietanen.

TAULUKKO 6 Työssä laulaminen ja sen suhde merkittävään Toiseen (5): Yhteys lapseen

<i>TYÖSSÄ LAULAMINEN LUO</i>	<i>LAULUN MYÖTÄ JAETAAN</i>	<i>LAULUN AVULLA VOI</i>
tunteita, asioita, yhteyden tunnetta, yhteisymmärrystä, osallisuutta, rauhoittumista, keskittymistä, luottamusta, ryhmytymistä, lohtua, kevyen tunnelman ja kutsun vuorovaikutukseen.	arjen touhuja, oppimisen iloa, perinteitä, yhdessä liikkumista, huomioimista, tarinoita, mielikuvitusta, äänen ja liikkeen yhdistämistä ja juhlan kohottamista.	-kehittää rytmitajua, kieltä, suun motoriikkaa, riittelyä ja äänenkäyttöä. - opettaa kieltä, viittomia, sanastoa ja sanavarastoa. - viestiä ja antaa ohjeita, hallita ryhmää, rytmittää päivää, syventää teemoja, vahvistaa itsetuntoa, saada lapsen huomion positiivisella tavalla ja poistaa ikävän/eroahdistuksen.

"Kaikki laulavat, jotka kokevat laulamisen omakseen." (VKA116)

Vastaajista 68 raportoi, että työpaikallaan vastuu laulamisesta kuuluu kaikille ja 43, ettei vastuuta jaeta lainkaan. Vastauksissa esiintyi useita tapoja jakaa vastuuta laulamisesta ja ne luokiteltiin kolmeen ryhmään (ks. taulukko 7).

TAULUKKO 7 Työssä laulaminen ja suhde merkittävään Toiseen (5): Vastuunjako

<i>AIKAAN SIDOTTU</i>	<i>HENKILÖÖN SIDOTTU</i>	<i>RYHMÄÄN SIDOTTU</i>
Laulutuokio vuorotelten	Musikaalisiin päävastuussa	Ryhmä/tiimikohtaisesti
Laulutuokio vuoroviikoin	Koulutuksen mukaan	Musiikkityöryhmä
Laulattajana iltavuorolainen	Lasten osallisuus	Lauluhetki ryhmä kerrallaan
Laulattajana aamuvuorolainen	Epävarmat eivät osallistu	Jokainen omassa ryhmässä

"Asiasta pitäisi puhua enemmän ja saada myös ne työntekijät, jotka eivät koe olevansa musikaalisia tai laulutaitoisia, mukaan laulamaan." (VKA127)

Vastuunjako laulamisesta koettiin pääosin suotuisana. Suotuisa vastuunjako antoi kokijalleen yhteisöllisyyden tunnetta ja iloa, mutta myös empatian tunnetta siitä, kun näki laulavan kollegan nauttivan (Busch & Gick, 2012; Gick & Nicol, 2016; Pearce ym., 2015; Ranta, 2020; Ylitapio-Mäntylä ym., 2012). Epäsuotuisana vastuunjako toi epäreiluuden tai jopa pelon tunnetta siitä, saako enää lastenhoitajana suunnitella ja ohjata omia lauluhetkiä. Epäsuotuista vastuunjaossa oli laulamisen epäsäännöllisyys, vähäisyys ja liian vähäinen suunnittelu, työyhteisön kritisointi ja arvostelu, tai arvostuksen puute (Onnismaa ym., 2017). Muutama mainitsi siitä, että auttaa vahvana laulajana arempia kollegoita laulamaan (Barrett ym., 2019). Yhdessäkään vastauksessa ei ilmaistu, että jonkun pitäisi olla laulamatta. Sen sijaan ihmeteltiin laulamattomuutta, tai arkoja laulajia

Lehmusketo & Hietanen.

ymmärrettiin, todeten ettei laulamiseen saa pakottaa, mutta tulisi silti rohkaista (Martikainen & Oikarinen, 2021).

Yhteenveto

Tämän laadullisen tutkimuksen tavoitteena on lisätä ymmärrystä varhaiskasvatuksen ammattilaisen laulamisen situaatioista formaalissa toimintakulttuurissa. Tässä aineistossa toimenkuva, ikä tai työvuodet eivät näytä määrittävän sitä, miten usein työssä laulaa, mutta vastaajien välillä työssä laulamisen määrällä on huomattavaa vaihtelua (Juutinen ym., 2021; Repo ym., 2019; Ruokonen 2009a; YK, 2013). Kysely ei tavoittanut laulamattomia varhaiskasvatuksen ammattilaisia, vaikkakin useissa vastauksissa mainittiin laulamattomat kollegat. Työssä laulamisen suhde aikaan ja tilaan jää näin ollen vaillinaiseksi. Laulutaitoiseksi tai kehittyväksi laulajaksi itsensä kokevat laulavat kuitenkin työssään useammin kuin he, jotka kokevat olevansa laulutaidottomia (Lindeberg, 2005; Suomi, 2019; Vesioja, 2006). Useaan kertaan päivässä laulamista ja lapsen laulattamista oikealta korkeudelta mahdollistaa niin ikään se, että vastaaja kokee itsensä laulutaitoiseksi (Numminen, 2005). On kuitenkin tärkeää muistaa, että oikealta korkeudelta laulattaminen ei edellytä laulutaitoa, sillä apua voi saada esimerkiksi soittimesta.

Työssä laulamisen suotuisuus näyttäytyy tilanteiden 2.–5. teemoissa monin tavoin ja laulamisen suotuisuus niin ammatillisessa minässä, tajunnassa, kehossa kuin merkittävässä Toisessa näyttää toimivan itseään toteuttavina työssä laulamisen mahdollistajina. Laulaminen mahdollistaa yhteyden lapseen (Taulukko 2), ilon (Taulukko 3), keinon lohduttaa ja saada voimaa (Taulukko 4), lapsen rauhoittumisen ja työkaverin kannustuksen (Taulukko 5) sekä yhteisöllisyyden tunteen päiväkotiin (Taulukko 6). Näin pysyy yllä tarve laulamiseen ja sen kehittämiseen. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri mahdollistaa laulamista erilaisissa arjen tilanteissa, eri kokoisissa ryhmissä, lapsen kanssa kaksin tai jopa aikuisen ollessa yksin (Ruokonen ym., 2021).

Laulutaidottomaksi itsensä kokevalle laulu ilmenee ammatillisesti itsevarmuuden puutteena ja pakkona, jotka luovat esteen laulamiseksi (Numminen, 2005; Lindeberg, 2005; Valtasaari, 2017). Laulamisen epäsuotuisat tekijät, kuten kauhun, epävarmuuden tai häpeän tunteet, näyttäytyvät laulamista estävänä tekijöinä siinä missä ilo, onnistuminen ja rauhoittuminen sitä mahdollistavina. Näillä tunteilla voi olla yhteys lapseen (Martikainen & Oikarinen, 2021; Cassidy ym., 2016). Esteinä laulamiseksi voi toimia muiden aikuisten läsnäolo, heidän epäsuotuisa suhtautuminen laulamiseen, tai toimimaton vastuunjako työssä laulamiseen (Lindeberg, 2005). Lapset näyttäytyvät tässä

Lehmusketo & Hietanen.

tutkimuksessa merkittävänä laulamisen mahdollistajana hänellekin, joka kokee itsensä laulutaidottomaksi.

Luotettavuus

Laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen luotettavuuden arviointi perustuu niin vastaavuuden, siirrettävyyden, pysyvyyden ja vahvistettavuuden tarkasteluun kuin uskottavuuteen ja eettisyyteen (Aaltio & Puusa, 2020; Silverman, 2013). Tutkijoiden esiymmärrys laulamisen vähäisyydestä ja uskomus laulun hyvinvointivaikutuksista vahvistuivat aiempien tutkimustulosten myötä. Harkinnanvarainen näyte ei anna kattavaa kuvaa varhaiskasvatuksen ammattilaisen laulamisesta, sillä johtopäätökset rajoittuvat vapaaehtoisesti kyselyyn vastanneisiin, joista vain yksi (N = 312) ei laulanut työssään lainkaan ja vain 7 % koki olevansa laulutaidottomia (Vehkalahti, 2014). Eettisesti voidaan kysyä: Osasivatko tutkijat lähestyä relevantisti laulutaidottomaksi itsensä kokevaa? Facebook ryhmään jaetussa kyselyssä ei ole täyttä varmuutta siitä, onko vastaaja varhaiskasvatuksen ammattilainen. Ryhmään pääsy edellyttää kuitenkin osoituksen alalla työskentelystä, vastaukset olivat kaikin puolin asiallisia, ja niistä heijastui varhaiskasvatusalan tuntemus. Luotettavuutta on pyritty lisäämään runsailla aineistonäytteillä (Puusa & Julkunen, 2020).

Hermeneuttista validiteettia, eli äänen antamista tutkittavan todellisuudesta, vahvistettiin avoimilla kysymyksillä ja tavoittamalla tutkittavat anonymisti työnantajaan sitoutumattoman yhteisöpalvelun kautta (Saukko, 2018). Sisäinen validius huomioitiin tutkimusvaiheiden läpivalaisulla ja uskottavuutta lisättiin sisällönanalyysin tarkalla kuvauksella (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Aineistoanalyysisissä teoriatriangulaatio mahdollisti kokonaisvaltaisemman tulkinnan. Päätelyketjun etenemisen seuraamista helpottaa tulosten taulukointi. (Aaltio & Puusa, 2020.) Tutkimusilmiötä tarkasteltiin lähinnä työssä laulavien näkökulmasta toimintakulttuurissaan ja tajunta-situaatiokehässä (Rauhala, 2005). Pääsemättä syvemmäs kehoon ja tajuntaan tai siihen miten vokaalinen minäkuva (Lindeberg, 2005) on muodostunut, tutkimus ei kyennyt tarkastelemaan työssä laulamista holistisesti ja moni vastaus nostikin lisää kysymyksiä. Näin ollen situationaalisuuden tarkastelu jäi pinnalliseksi. Myöhemmin syntyvän syvemmän ymmärryksen myötä nyt syntyneet johtopäätökset voivat muuttua, mikä on tyyppillistä situaationaalisuuden tutkimuksessa (Rauhala, 2005).

Lehmusketo & Hietanen.

Pohdinta

Tämän tutkimuskokonaisuuden tarkoitus on mahdollistaa laulaminen jokaiselle lapselle (Juutinen, 2021; Repo ym., 2019; Ruokonen, 2009b; YK, 2013) sekä pienentää kuilua lapsen oikeuksien ja niiden käytännön toteutuksen välillä (Hietanen ym., 2020; Reynaert ym., 2012; YK, 2005). Lapsen oikeuksien sopimuksen artiklassa 31 on kuvattu lapsen oikeus ikänsä mukaiseen leikkiin, vapaaseen osallistumiseen kulttuurielämään ja taiteisiin (YK, 1989). Tätä oikeutta todennetaan, kun varhaiskasvatuksen ammattilainen laulaa lapsen kanssa ja lapselle. Työssä laulamisen suhde kehoon (ks. taulukko 4) ja merkittävään toiseen (ks. taulukko 6) osoittivat tämän vuorovaikutuksen toimivan laulamista mahdollistavana siltana varhaiskasvatuksen ammattilaisen ja laulavan toimintakulttuurin välillä (ks. Kuvio 1). Tutkimus vahvisti käsitystä siitä, että varhaiskasvatuksen ammattilainen pitää laulua työssään tärkeänä ja laulupainotteisuus lisää toiminnan intensiivisyyttä, sosiaalista vuorovaikutusta sekä positiivisia tunteita, jotka puolestaan edistävät lapsen syrjimättömyyttä (artikla 2), etua (artikla 3), kehittymistä (artikla 6), ja näkemyksen kunnioittamista (artikla 12) (Ruokonen ym., 2021; YK, 1989).



KUVIO 1 YK:n lapsen oikeudet siltana laulamiseen

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa molemminpuolinen hyvinvointi syntyy hyvän mielen hetkissä, joihin sisältyy sekä lasten että työyhteisön hyväksyntää, luottamusta ja ymmärrystä (Martikainen & Oikarinen, 2021). Tutkimus osoitti, että työpaikan epäsuotuisa ilmapiiri luo laulamisen hetkiin hermostuneisuutta ja jätti auki kysymyksen siitä, miten usein laulutaidottomaksi itsensä kokeva tai työssään laulamaton, joutuu työssään epäsuotuisien tunteiden äärelle ja miten nämä tunteet heijastuvat lapseen (Cassidy ym., 2017; Martikainen & Oikarinen, 2021).

Lehmusketo & Hietanen.

Kirjavat käytänteet laulamisen vastuunjaosta osoittavat, että yhteisiä suuntaviivoja kaivataan. Alalle koulututtavien ja työelämässä olevien tulisi saada työn tarpeita vastaavaa, laulamisen situaation esteitä ja mahdollisuuksia kartoittavaa laulukoulutusta, joka lisää kykyä opettaa laulamista (Lindeberg, 2005; Suomi, 2019; Swain & Bodkin-Allen, 2017; Vesioja, 2006). Työssä laulamisen syvempi holistinen ymmärrys edellyttää aineistonkeruumenetelmiä, joiden avulla voidaan perehtyä keho-situaatio ja tajunta-keho kehätyyppeihin (Rauhala, 2005). Lisäksi tulee löytää keino, jolla tavoitetaan niitä varhaiskasvatuksen ammattilaisia, joille työssä laulaminen on epämukavuusalue.

Tietoisuus laulamisen hyvinvointivaikutuksista (mm. Daykin ym., 2018; Fancourt ym. 2019; Putkinen ym., 2019; Saarikallio ym., 2013) tulisi saattaa varhaiskasvatuksen järjestäjille, sitä johtaville henkilöille ja varhaiskasvatusalan kouluttajille. Päiväkodin johtajalla on mahdollisuus vaikuttaa toimintakulttuuriin, henkilökunnan sosioemotionaaliseen hyvinvointiin ja pedagogiseen toimintaan sitoutuneisuuteen (Hjelt & Karila, 2021; Martikainen & Oikarinen, 2021; Ruohola ym., 2021). Henkilöstön kannustaminen työssä laulamisen situaatioiden myötätuntoiseseen tarkasteluun, lapsen kanssa laulamiseen ja laulamisen avulla ammatillisen identiteetin monipuolistamiseen, rakentaa siltaa, jota kulkemalla jokainen voi omana persoonanaan kehittyä laulavaksi syliksi ja saa oikeuden tehdä työtään laulellen. (Barrett ym., 2019; DeNora, 2020; Liao & Campbell, 2016; Marjanen, 2022; Numminen, 2005; Ruokonen, 2009b).

Lähteet

- Aaltio, I., & Puusa, A. (2020). Mitä laadullisen tutkimuksen luotettavuudessa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (Toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (s.177–188). Gaudeamus.
- Alila, K., Eskelinen, M., Estola, E., Kahiluoto, M., Kinos, J., Pekuri, H.-M., Polvinen, M., Laaksonen, R., & Lamberg, K. (2014). *Varhaiskasvatuksen historia, nykytila ja kehittämisen suuntalinjat*. Opetus- ja kulttuuriministeriö.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75258/tr12.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Alisaari, J. (2016). *Songs and poems in the second language classroom. The hidden potential of singing for developing writing fluency* [Väitöskirja, Turun yliopisto]. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja B, Humaniora 426.
- Barrett, M. S. (2006). Inventing songs, inventing worlds: the “genesis” of creative thought and activity in young children’s lives. *International Journal of Early Years Education*, 14(3), 201–220. <https://doi.org/10.1080/09669760600879920>
- Barrett, M. S., Zhukov, K., & Welch, G. F. (2019). Strengthening music provision in early childhood education: a collaborative self-development approach to music mentoring for generalist teachers. *Music Education Research*, 21(5), 529–548.

Lehmusketo & Hietanen.

<https://doi.org/http://dx.doi.org.ezproxy.ulapland.fi/10.1080/14613808.2019.1647154>

- Busch, S. L., & Gick, M. (2012). A Quantitative study of choral singing and psychological well-being. *Canadian Journal of Music Therapy, 18*(1), 45–61.
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=c8h&AN=109677780&site=ehost-live>
- Busse, V. (2021). Learning grammar through singing? An intervention with EFL primary school learners. *Learning and Instruction, 71*, 101372.
<https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2020.101372>
- Cassidy, D. J., King, E. K., Wang, Y. C., Lower, J. K., & Kintner-Duffy, V. L. (2017). Teacher work environments are toddler learning environments: teacher professional well-being, classroom emotional support, and toddlers' emotional expressions and behaviours. *Early Child Development and Care, 187*(11), 1666–1678.
<https://doi.org/10.1080/03004430.2016.1180516>
- Daykin, N, Mansfield, L., Meads, C., Julier, G., Tomlinson, A., Payne, A., Grigsby Duffy, L., Lane, J., D'Innocenzo, G., Burnett, A., Kay, T., Dolan, P., Testoni, S., & Victor, C. (2018). What works for wellbeing? A systematic review of wellbeing outcomes for music and singing in adults. *Perspectives in Public Health, 138*(1), 39–46. <https://doi-org.ezproxy.ulapland.fi/10.1177/1757913917740391>
- DeNora, T. (2020). Music: Ecology and everyday action. Teoksessa R., Macdonald, D. Hargreaves & D. Miel. (Toim.), *Creating, changing, and contesting identities. Handbook of musical identities* (s.46–62). Oxford University Press.
- Eskola, J., & Suoranta, J. (2008). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen* (8. painos). Vastapaino.
- Fancourt, D., & Perkins, R. (2019). Does attending community music interventions lead to changes in wider musical behaviours? The effect of mother–infant singing classes on musical behaviours amongst mothers with symptoms of postnatal depression. *Psychology of Music, 47*(1), 132–143. <https://doi.org/10.1177/0305735617742197>
- Fancourt, D., Warran, K., Finn, S., & Wiseman, T. (2019). Psychosocial singing interventions for the mental health and well-being of family carers of patients with cancer: results from a longitudinal controlled study. *BMJ Open, 9*(8), e026995.
<https://doi.org/10.1136/bmjopen-2018-026995>
- Gick, M. L., & Nicol, J. J. (2016). Singing for respiratory health: theory, evidence and challenges. *Health Promotion International, 31*(3), 725–734.
<https://doi.org/10.1093/heapro/dav013>
- Good, A. J., Russo, F. A., & Sullivan, J. (2015). The efficacy of singing in foreign-language learning. *Psychology of Music, 43*(5), 627–640. <https://doi.org/10.1177/0305735614528833>
- Hietanen L, Sepp, A., & Ruismäki H. (2020). Examining opportunities for children to participate in formal early childhood music education. *Education in the North, 27*(1), 21–38.
<https://doi.org/10.26203/az32-pm79>
- Hjelt, H., & Karila, K. (2021). Varhaiskasvatustyön johtamisen paradoksit. *Journal of Early Childhood Education Research, 10*(2), 97–119.
<https://journal.fi/jecer/article/view/114158>

Lehmusketo & Hietanen.

Journal of Early Childhood Education Research 11(3) 2022, 113–140. <https://journal.fi/jecer>

- Hämäläinen, N. (2016). Olin kukkana kotona. Naisen ja perheen kuva Kantelettaressa ja kansanrunoissa. *Kasvatus & Aika*, 10(1).
<https://journal.fi/kasvatusjaaika/article/view/68574>
- Hänninen, S.-L., & Valli, S. (1986). *Suomen lastentarhatyön ja varhaiskasvatuksen historia*. Otava.
- Jaakkonen, V. (2011). *Lasten laulu kasvaa aikuisen laulusta: Lasten laulamista edistäviä musiikkituokioita päiväkodissa*. Opinnäytetyö. Helsinki.
- Jankujné, B.E. (2014). *Laulamisen innostava voima. Välineitä varhaiskasvatuksen arjen avuksi*. Opinnäytetyö. Järvenpää
- Juutinen, J., Siippainen, A., Marjanen, J., Sarkkinen, T., Lundkvist, M., Mykkänen, A., Raitala, M., Rissanen, M.-J., & Ruokonen, I. (2021). *Pedagogisia jatkumoa ja ilmaisun iloa! Viisivuotiaiden pedagogiikka ja taito- ja taidekasvatuksen nykytila varhaiskasvatuksessa* (Julkaisu 9:2021). Kansallinen koulutuksen arviointikeskus.
<http://hdl.handle.net/10138/333768>
- Kakkori, L. (2009). Hermeneutiikka ja fenomenologia: Hermeneuttis-fenomenologisen tutkimusotteen sisäisestä problematiikasta. *Aikuiskasvatus*, 29(4), 273–280.
<https://doi.org/10.33336/aik.94208>
- Karila, K., Harju-Luukkainen, H., Juntunen, A., Kainulainen, S., Kaulio-Kuikka, K., Mattila, V., Rantala, K., Ropponen, M., Rouhiainen-Valo, T., Sirén-Aura, M., Goman, J., Mustonen, K., & Smeds-Nylund, A.-S. (2013). *Varhaiskasvatuksen koulutus Suomessa: Arviointi koulutuksen tilasta ja kehittämistarpeista* (Julkaisu 7). Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. https://karvi.fi/app/uploads/2014/09/KKA_0713.pdf
- Kenney, S. (2011). Teaching young children how to sing: One school's experience. *General Music Today*, 24(2), 52–56. <https://doi.org/10.1177/1048371310385803>
- Kirschner, S., & Tomasello, M. (2010). Joint music making promotes prosocial behavior in 4-year-old children. *Evolution and Human Behavior*, 31(5), 354–364.
<https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2010.04.004>
- Kolkka, M. (2001). *Ammattiin oppimisen situationaalisuus, yksilöllisyys ja prosessuaalisuus* [Väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Acta Universitatis Tampereensis, 825.
<https://urn.fi/urn:isbn:951-44-5124-4>
- Laine, T. (2015). Miten kokemusta voidaan tutkia? Teoksessa R. Valli & J. Aaltola (Toim), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin: 2, Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin* (s.29–50). PS-kustannus.
- Laki ammatillisesta koulutuksesta. (2017). L531/2017.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531>
- Liao, M.Y., & Campbell, P. S. (2016). Teaching children's songs: a Taiwan-US comparison of approaches by kindergarten teachers. *Music Education Research*, 18(1), 20–38.
<https://doi.org/10.1080/14613808.2015.1049256>
- Lindeberg, A.-M. (2005). *Millainen laulaja olen: opettajaksi opiskelevan vokaalinen minäkuva*. [Väitöskirja, Joensuun yliopisto]. Joensuun yliopiston julkaisuja N:o 104.
- Linnavalli, T., Putkinen, V., Lipsanen, J., Huotilainen, M., & Tervaniemi, M. (2018). Music playschool enhances children's linguistic skills. *Scientific Reports*, 8(1), 1–10.
<https://doi.org/10.1038/s41598-018-27126-5>

Lehmusketo & Hietanen.

- Ludke, K.-M., Ferreira, F., & Overy, K. (2014). Singing can facilitate foreign language learning. *Memory & Cognition*, 42(1), 41–52. <https://doi.org/10.3758/s13421-013-0342-5>
- Manen, M. van. (2017). But is it phenomenology? *Qualitative Health Research*, 27(6), 775–779. <https://doi.org/10.1177/1049732317699570>
- Marjanen, K. (2011). Musiikkisuunnittelu varhaisiän musiikinopetuksen näkökulmasta. Teoksessa J. Louhivuori, P. Paananen & L. Väkevä (Toim.), *Musiikkikasvatus; Näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen* (s. 385–405). Suomen musiikkikasvatusseura – FiSME ry.
- Marjanen, K. (2016). The European Music Portfolio. Music pedagogies as a support for language learning. *Hellenic Journal of Music Education, and Culture*, 7(1). <http://hejmec.eu/journal/index.php/HeJMec/article/view/75/57>
- Marjanen, K. (2021). Multisensory musical design: Views for music as a phenomenal framework for human, phenomena-based education. *The International Journal of Arts Education*, 15(3), 15–47. <https://doi.org/10.18848/2326-9944/CGP/v15i03/15-47>
- Marjanen, K. (2022). Moniaistinen musiikki -leikin, elämysten ja ilon pedagogiikkaa. Teoksessa I. Ruokonen (Toim.), *Ilmaisun ilo; Käsikirja 0-8-vuotiaiden taito- ja taidekasvatukseen* (s.229–247). PS-kustannus.
- Martikainen, S.-J., & Oikarinen, T. (2021). ”Lapsista näkee, että me tehdään tämä hyvin”: Sosioemotionaalisen hyvinvoinnin toimintakulttuuri päiväkodissa. *Journal of Early Childhood Education Research*, 10(3), 147–181. <https://journal.fi/jecer/article/view/114174>
- Meretniemi, M., Sillanpää, T., Lauerma, L., & Löfström, J. (2017). Helsingin Ebeneser-talo: Osa suomalaisen varhaiskasvatuksen historiaa ja nykypäivää. *Kasvatus & Aika*, 11(3), 106–116. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/225267>
- Nenonen, P. (2018). *”Laulu syömmet aukaisee”: kokonaisvaltainen laulunopetus musiikkiliikunnan avulla*. [Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto]. Jyväskylä studies in humanities 346. https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/59073/978-951-39-7505-0_vaitos_20180818.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Numminen, A. (2005). *Laulutaidottomasta kehittyväksi laulajaksi: tutkimus aikuisen laulutaidon lukoista ja niiden aukaisemisesta* [Väitöskirja, Helsingin yliopisto]. Sibelius-Akatemia.
- Onnismaa, E.-L., Kalliala, M., & Tahkokallio, L. (2017). Koulutuspoliittisen paradoksin jäljillä – Miten varhaiskasvatus muotoutui sosiaalialan koulutuksia suosivaksi. *Kasvatus ja Aika*, 11(3), 4–20. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/225266>
- Onnismaa, E.-L., Paananen, M., & Lipponen, L. (2014). *Varhaiskasvatusjärjestelmän polkuriippuvuuksien jäljillä*. *Kasvatus ja aika*, 8(2), 6–21. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/232944>
- Opetushallinnon tilastopalvelu. (2022). *Varhaiskasvatuksen avainluvut*. Opetus- ja Kulttuuriministeriö ja Opetushallitus. <https://vipunen.fi/fi-fi/varhaiskasvatus>
- Opetushallitus. (2018). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet* (Määräykset ja ohjeet 2018:3a). Opetushallitus.
- Opetushallitus. (2014). *Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet* (Määräykset ja ohjeet 2014:94). Opetushallitus.

Lehmusketo & Hietanen.

- Pascale, L. M. (2013). The role of music in education: Forming cultural identity and making cross-cultural connections. *Harvard Educational Review*, 83(1), 127–134.
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=eric&AN=EJ1016903&site=ehost-live>
- Pearce, E., Launay, J., & Dunbar, R.I. (2015). The ice-breaker effect: singing mediates fast social bonding. *Royal Society open science*, 2(10), 150221.
<https://doi.org/10.1098/rsos.150221>
- Perusopetuslaki (628/2014). <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141040>
- Perttula, J. (2009). Kokemus ja kokemuksen tutkimus: Fenomenologisen erityistieteen tieteenteoria. Teoksessa J. Perttula & T. Latomaa (Toim.), *Kokemuksen tutkimus: merkitys, tulkinta, ymmärtäminen* (s.115–158). Lapin yliopistokustannus.
- Pihkanen, T. (2011). Lapset laulavat: Tutkimus tavoitteellisesta lasten laulunopetuksesta ja opas [Lisensiaatintyö, Sibelius-Akatemia].
- Putkinen, V., Saarikivi, K., & Tervaniemi, M. (2013). Do informal musical activities shape auditory skill development in preschool-age children? *Frontiers in Psychology*, 4.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2013.00572>
- Puusa, A., & Julkunen, S. (2020). Uskottavuuden arviointi laadullisessa tutkimuksessa. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (Toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (s.189–201). Gaudeamus.
- Rikkonen, T. (2016). *Laulaminen ja leikit suomi toisena kielenä- opetuksessa päiväkodissa*. Opinnäytetyö. Helsinki.
- Ranta, S. (2020). *Positiivinen pedagogiikka suomalaisessa varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa* [Väitöskirja, Lapin yliopisto]. Acta electronica Universitatis Lapponiensis 283.
<https://lauda.ulapland.fi/handle/10024/64412>
- Rauhala, L. (2005). *Ihminen kulttuurissa - kulttuuri ihmisessä*. Yliopistopaino.
- Rauhala, L. (2014). *Ihmiskäsitys ihmistyössä*. Gaudeamus.
- Rauhala, L. (1990). *Humanistinen psykologia*. Yliopistopaino.
- Repo, L., Paanen, M., Eskelinen, M., Mattila, V., Lerkkanen, M.-K., Gammelgård, L., Ulvinen, J., Marjanen, J., Kivistö, A., & Hjelt, H. (2019). *Varhaiskasvatuksen laatu arjessa – Varhaiskasvatussuunnitelmien toteutuminen päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa* (Julkaisut 15:2019). Kansallinen Koulutuksen Arviointikeskus.
<https://karvi.fi/publication/varhaiskasvatuksen-laatu-arjessa-varhaiskasvatussuunnitelmien-toteutuminen-paivakodeissa-ja-perhepaivahoidossa/>
- Reynaert, D., Bie, M., & Vandeveld, S. (2012). Between ‘believers’ and ‘opponents’: Critical discussions on children’s rights. *The International Journal of Children’s Rights*, 20, 155–168. <https://doi.org/10.1163/157181812X626417>
- Ruohola, V., Fonsén, E., Lahtinen, L., Salomaa, P., & Reunamo, J. (2021). Johtajien arvioinnit varhaiskasvatuksen laadun prosessitekijöistä ja niiden yhteys lasten toimintaan sitoutuneisuuteen. *Journal of Early Childhood Education Research*, 10(3), 282–316.
<https://journal.fi/jecer/article/view/114180>

Lehmusketo & Hietanen.

- Ruokonen, I. (2009a). Music education issues in the learning environments of Helsinki area day-care centres. *Changing Face of Music Education CFME Journal*, 1, 212–219.
- Ruokonen, I. (2009b). Musiikillista oppimisympäristöä luomaan. Teoksessa A-L. Välimäki, S. Rusanen & I. Ruokonen (Toim.), *Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: iloa, ihmettelyä ja tekemistä* (s.22–29). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Ruokonen, I. (2020). *Varhaiskasvatuksen taidekasvatus: Leikkiä, lumousta, oppimista ja hyvää elämää*. Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto (VOL).
https://www.vol.fi/uploads/2020/02/de8a96fe-varhaiskasvatuksen-taidekasvatus_suomi_low.pdf
- Ruokonen, I., Tervaniemi, M., & Reunamo, J. (2021). The significance of music in early childhood education and care of toddlers in Finland: an extensive observational study. *Music Education Research*, 23(5), 634–646. <https://doi.org/10.1080/14613808.2021.1965564>
- Salminen, S. (2021). *Musiikkiharrastuksella osallisuuteen* [Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto]. JUY dissertations 380. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8639-1>
- Saarikallio, S., Tervaniemi, M., Yrtti, A., & Huotilainen, M. (2019). Expression of emotion through musical parameters in 3- and 5-year-olds. *Music education research*, 21(5), 596–605. <https://doi.org/10.1080/14613808.2019.1670150>
- Saukko, P. 2018. Metodologies for cultural and social studies in an age of new technologies. Teoksessa N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Toim.), *The SAGE handbook of qualitative research* (5. painos) (s.261–274). SAGE.
- Silverman, D. (2013). *Doing qualitative research* (4. painos). SAGE.
- Suomi, H. 2019. *Pätevä musiikin opettamiseen? Luokanopettajaksi valmistuvan musiikillinen kompetenssi perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden toteuttamisen näkökulmasta* [Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto]. JUY dissertations 83.
- Svec, C. L. (2018). The effects of instruction on the singing ability of children ages 5 to 11: A meta-analysis. *Psychology of Music*, 46(3), 326–339. <https://doi.org/10.1177/0305735617709920>
- Swain, N., & Bodkin-Allen, S. (2017). Developing singing confidence in early childhood teachers using acceptance and commitment therapy and group singing: A randomized trial. *Research Studies in Music Education*, 39(1), 109–120. <https://doi.org//dx.doi.org/10.1177/1321103X17700141>
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (uud. laitos). Tammi.
- Valtasaari, H. (2017). *Kestääkö ääni? laulunopetuksen vaikutus opettajaksi valmistuvien äänen laatuun ja ilmaisuun* [Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto]. Jyväskylä studies in humanities 325. https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/55424/978-951-39-7166-3_vaitos07102017.pdf?sequence=1
- Varhaiskasvatuslaki (540/2018). <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>
- Varto, J. (2011). *Miksi mieltä metodologioita?* Teoksessa Holma, K. & Mälkki, K. (Toim.), *Tutkimusmatkalla: teoria, metodologia ja filosofia kasvatustutkimuksessa* (s.13–24). Gaudeamus Helsinki University Press.

Lehmusketo & Hietanen.

- Vehkalahti, K. (2019). *Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät*. Helsingin yliopisto. <http://doi.org/10.31885/9789515149817>
- Vesioja, T. (2006). *Luokanopettaja musiikkikasvattajana* [Väitöskirja, Joensuun yliopisto]. University of Joensuu publications of education N:o 113. https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/8514/urn_isbn_952-458-810-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Welch, G. F., Himonides, E., Saunders, J., Papageorgi, I., & Sarazin, M. (2014). Singing and social inclusion. *Frontiers in Psychology, 5*, 803. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2014.00803>
- Yhdistyneet Kansakunnat. (1989). *Lapsen oikeuksien yleissopimus*.
- Yhdistyneet kansakunnat (YK). (2005). *YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista. Yleiskommentti No. 7*.
- Yhdistyneet kansakunnat (YK). (2013). *YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista. Yleiskommentti No. 17*.
- Ylitapio-Mäntylä, O., Uusiautti, S., & Määttä, K. (2012). Critical viewpoint to early childhood education teachers' well-being at work. *Journal of Human Sciences, 9*(1), 458–483. <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/2043>